

Мартиненко В.О.

кандидат наук з державного управління, доцент
Українська академія банківської справи Національного банку України
м. Суми, Україна

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ І ФОРМУВАННЯ РОЗГАЛУЖЕНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах функціонування ринкової економіки особливої актуальності набувають питання регіонального розвитку, що пов'язані із необхідністю досягнення кожним регіоном держави високого рівня конкурентоспроможності. Особливої гостроти ця проблема набуває у зв'язку з

необхідністю включення України до міжнародного економічного співтовариства як рівноправного партнера. Одним з головних чинників підвищення рівня конкурентоспроможності виступають інновації. На жаль, і до теперішнього часу стан і розвиток інноваційної системи України як основи генерації та впровадження сучасних знань не відповідають вимогам часу. Спостерігаються неприпустимо низькі темпи технічного переозброєння технологічної бази, розпадаються наукові колективи, які формувалися впродовж десятиліть; значно послабилися зв'язки з науковою і виробничою сферами; практично розпався галузевий сектор прикладної науки; спостерігаються тенденції значного скорочення дослідно-конструкторських робіт на промислових підприємствах тощо.

Однією з основних причин такого стану є нерозвиненість системного функціонування наукової та інноваційної сфери на регіональному рівні. У цьому зв'язку створення ефективної регіональної інноваційної

інфраструктури дозволить забезпечити ефективний інноваційний процес у регіонах країни.

Дієвий механізм інноваційного розвитку регіону починається з ефективних організаційних кроків, які є основою організаційного механізму. Перш за все, це стосується створення і підтримки умов для інноваційного розвитку в регіоні. До таких умов можна віднести:

- сприяння впровадженню інноваційних технологій і випуску інноваційних продуктів на підприємствах регіону;
- формування трансферу технологій;
- реалізація регіональних програм підготовки й перепідготовки кадрів;
- сприяння впровадженню інноваційних проектів підприємствами регіону для потреб комунального господарства;
- забезпечення економічної безпеки суб'єктів інноваційної діяльності регіону;
- сприяння організації й проведенню семінарів і конференцій по інноваційним і науково-технічним питанням;
- проведення моніторингу інноваційної діяльності в регіоні;
- удосконалювання тарифної політики для підприємств і організацій регіону, що здійснюють інноваційну діяльність;
- супровід й контроль великих інноваційних проектів на рівні регіону [1].

На сьогодні в більшості регіонів України, нажаль, такі умови не створено,

що вплинуло на ефективність розвитку інноваційних процесів, оперативність впровадження їх результатів у практику, для швидкого реагування на світові науково-технологічні досягнення. Державні та регіональні інноваційні програми часто не забезпечують досягнення конкретних кінцевих результатів, а переважна більшість підприємств через фінансово-економічні умови не мають можливостей для впровадження

результатів інноваційної діяльності у власну виробничу практику. Перешкоджає цьому відсутність ефективної регіональної політики у цьому напрямі, що проявляється в обмежених можливостях органів місцевого самоврядування і місцевих органів виконавчої влади у стимулюванні інноваційного регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва;

незкоординованість дій суб'єктів інноваційної діяльності; скорочення платоспроможного попиту на науково-технологічну продукцію; у відсутності на практиці державної фінансової підтримки пріоритетних інноваційних проектів, шляхом повного (часткового) безвідсоткового кредитування або повної (чи часткової) компенсації відсотків, що сплачуються суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам і іншим фінансово-кредитним установам; недовершеність нормативно-правової системи регулювання і стимулювання інноваційної діяльності; неможливості впливати на підготовку кадрів для інноваційного бізнесу у навчальних закладах, що розташовані на території регіону; нерозвиненості системи захисту інтелектуальної власності; повільному формуванні в Україні сучасного і масштабного ринку інноваційної продукції тощо.

Як свідчать результати аналізу, у 2013 році в Україні інноваційною діяльністю займалися 1715 промислових підприємств, або 16,8% від їх загальної кількості (у 2012 р. - 1758 підприємств, або 17,4%). Найбільша кількість інноваційно активних підприємств знаходилась у Харківській (182), м.Києві (142), Львівській (116), Запорізькій (115) областях. Загальна сума витрат на фінансування інноваційної діяльності у 2013 році становила 9562,6 млн. грн., в тому числі 6973,4 млн. грн. за рахунок власних коштів підприємств, 24,7 млн. грн. - з державного бюджету, 1253,2 млн. грн. - за рахунок коштів іноземних інвесторів [2].

До регіонів з відносно сприятливим інвестиційним кліматом можна віднести Центральний економічний район. Середній або нижче середнього показники інвестиційної привабливості значної частини економічних районів України є свідченням важкого стану в інвестиційній сфері, а значна різниця в показниках відображає їх велику територіальну диференціацію.

Одним з напрямів вирішення проблем прискорення інноваційного розвитку і формування розгалуженої інноваційної інфраструктури регіону є широке розповсюдження організаційно-економічних структур, які б заохочували усіх суб'єктів даної діяльності до впровадження інновацій та об'єднали інноваційну діяльність наукової і виробничої сфери. До таких структур можна віднести управління (відділи) по сприянню науковій, науково-технічній і інноваційній діяльності при державних регіональних адміністраціях, центри комерціалізації технологій, небанківські фінансові установи, інформаційно-консалтингові центри високих технологій, підтримки венчурного підприємництва, інформаційні та науково-методичні центри тощо.

До інших організаційних умов інноваційної розвитку, які необхідно здійснити на даному етапі на регіональному рівні, відносяться заходи щодо захисту внутрішнього ринку від надходження неякісної, але дешевої продукції; реструктуризації інноваційно-перспективних підприємств, які на даний момент є збитковими; організації місцевих замовлень для потреб регіону на інноваційну продукцію; створення регіональної підсистеми інноваційної інфраструктури тощо.

З огляду на вищезазначене спробуємо віднайти шляхи для розв'язання та вирішення даних проблем. Такими шляхами може стати: вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційної системи України; перегляд підходів до програмно-цільового планування та фінансування інноваційного процесу; системне і послідовне впровадження

функціональних принципів державного управління інноваційною діяльністю;

сприяння інноваційній діяльності по забезпеченню злагодженої дії ланцюжка: «наука - технологія - виробництво - ринок»; формування «бюджету інноваційного розвитку»; надання «податкових канікул», інвестиційного кредиту, встановлення спеціального правового режиму пільгового оподаткування інноваційної продукції, виготовленої за інноваційними проектами, які мають державну підтримку; визначення напрямків робіт науково-технічного спрямування; створення механізмів державного стимулювання інноваційної активності підприємств, шляхом введення санкцій на випуск застарілої продукції та використання неефективних ресурсо- й енергоємних та екологічно небезпечних технологій; визначення територій інноваційного розвитку, як територій у межах одного чи декількох муніципальних утворень; підготовка кадрів високої кваліфікації для високотехнологічних галузей, а також менеджерів інноваційної діяльності; створення мережі малих інноваційних впроваджувальних підприємств; удосконалення системи управління інноваційними проектами і програмами; підвищення інноваційної культури суспільства.

З метою фінансового забезпечення розв'язання вищезазначених заходів, необхідно надати регіонам певної фінансової самостійності, щоб місцеві органи влади могли створювати необхідну економічну основу й мотивацію для інноваційного розвитку та могли ефективніше впливати на інноваційно- інвестиційної активність суб'єктів господарювання з врахуванням своїх особливостей регіону.

Втілення запропонованих заходів дозволить сформувати розгалужену інноваційну інфраструктуру в регіонах, що сприятиме функціонуванню наукових та науково-дослідних установ і підприємств, які займаються впровадженням новітніх технологій і техніки; стимулюватиме збільшення

іноземних інвестицій у наукові установи, технологічні парки та інші науково-орієнтовані галузі. Це дозволить забезпечити не лише ефективний інноваційний процес у регіонах, але й підвищити їх конкурентоспроможність.

Список використаних джерел:

1. Доценко О.Ю. Механізм інноваційного розвитку регіону. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/3221>
2. Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2013 році: експрес випуск. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс] - Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua/>